

ŞEBİNKARAHİSAR REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ
E-BÜLTEN CİLT 1, SAYI 9

ŞEBİNKARAHİSAR
REHBERLİK VE ARAŞTIRMA MERKEZİ

EDİTÖRLER

Nadide Elçin ACAR

Özel Eğitim Hizmetleri Bölüm Başkanı

Namık K. KERİMOĞLU

Rehberlik Hizmetleri Bölüm Başkanı

ÖĞRENCİLER YAZ TATİLİNİ NASIL DEĞERLENDİRMELİ?

Yaz tatili öğrenciler ve öğretmenlerin dinlenmesi için bir fırsat oluştururken okulların eksiklerini gidermesi için de önemlidir. Yaz tatili tüm ülkelerde uygulanmakla beraber tatil süresi farklılık göstermektedir. Ülkemizde öğrenciler üç ay yaz tatili yapmaktadır. (Bilinenin aksine öğretmenler üç değil iki ay tatil yapmaktadır.) Aşağıdaki tabloda bazı Avrupa ülkeleri ve yaz tatili süreleri verilmiştir.

ÜLKE	HAFTA	ÜLKE	HAFTA
Türkiye	13	Fransa	9
İtalya	13	Belçika	9
Yunanistan	12	İrlanda	9
Romanya	12	Norveç	8
Portekiz	12	Hollanda	8
Finlandiya	11	Almanya	6
İspanya	11	İngiltere	6
İsveç	10	Danimarka	6

Bazı Avrupa ülkelerinde yaz tatili kısa olsa da eğitime ayrılan zaman daha uzun olmayıp sadece tatiller farklı zamanlara yayılmıştır

Kısalan yaz tatili ile öğretim süresi uzun tutulmamış (İngiltere 178, Portekiz 184 gün gibi), iki ara tatile dağıtılmıştır. Ayrıca, Avrupa ülkelerinde uygulanan Noel ve Paskalya tatilleri ile yaz tatili süresinin kısa olmasına rağmen ders yılı süresi uzamamıştır. Diğer bir ifadeyle, daha kısa yaz tatili ve ders yılına yayılmış daha fazla ve daha kısa ara tatiller vardır. Ülkemizde ise öğretim yılında iki dönem, iki haftalık bir ara tatil ve yaklaşık üç aydan oluşan yaz tatili vardır.

TATİL SÜRESİ NEDEN ÖNEMLİ?

Yaz tatilinin öğrenci öğrenmesi üzerindeki etkileri, 1906'dan beri araştırma konusu olmuştur . Eğitimciler ve aileler, sık sık öğrenci öğrenmeleri üzerine yaz tatilinin muhtemel olumsuz etkileri hakkındaki kaygılarını dile getirirler. Birincisi, öğrenme yetersizliği olan öğrencilerin sürekli öğrenime ihtiyaç duyduklarından uzun yaz molası, bu tür çocukların öğrenimine olumsuz bir etkiye sahip olması. İkincisi, üst sosyo ekonomik düzey öğrencilerinin yaz aylarından sonra hem ilave okul ilişkili öğrenme veya daha düşük unutmaya seviyeleri sonucu onların daha az avantajlı akranlarına göre okullar açıldığında hayli eğitimsel avantajla okula dönebilmeleridir. Sonuncusu, uzun yaz tatilinin öğrenmenin ritmini bozması, unutmaya sebep olması ve öğrenciler sonbaharda okula geri döndüklerinde materyal tekrarının gerekmesidir.

Öğretmenler, ders yılının başladığı sonbahar döneminin ilk haftalarını bir önceki yılın konularını tekrar etmeye ve gözden geçirmeye harcarlar ki bu, zamanın yeni öğretime harcanmamasıdır. Öğretmenler, özellikle daha az yetenekli ve öğrenmeyi anlamada dezavantajlı olan öğrenciler için yaz tatili öğrenme kaybının çok doğru bir olgu olduğunun farkındadırlar .

Öğrencinin ders yılı boyunca öğrendiği bilgiler uzun yaz tatili boyunca unutulmaktadır. Çok iyi öğrenilmeyen ve tekrar yapılmayan bilgiler çok kısa süre sonra bile unutulur. Bence daha da önemlisi ise yanlış geçirilen yaz tatilinin “beyin” için de olumsuz olmasıdır. Beynimiz de kaslarımız gibidir, çalıştıkça daha güçlü ve verimli olur. Özellikle çocukluk ve ergenlik dönemlerinde beyin ne kadar aktif olursa o kadar gelişecektir. Beyinlerinin aktif olması beyni kullanma kapasitelerini olumlu etkileyecektir. Yapılan bir çok araştırma gösteriyor ki zeka genetik ve çevresel faktörlere bağlı. Doğru düzenlenmiş çevresel faktörler ile zekâ puanını artırmak mümkün.

Öğrenciler yaz tatilinde tabii ki dinlenmelidir. Fakat yaz tatili demek saatlerce TV izlemek, bilgisayar oyunları oynamak anlamına gelmemelidir. Birçok veli okul zamanında TV ve bilgisayar kullanımına sınır koymakta, yaz tatilinde ise sınırlar kaldırılmaktadır. Tatil boyunca TV ve bilgisayar oyunları için daha fazla süre verilebilir fakat kesinlikle bir sınır olmalı, bu süre çocuğun inisiyatifine bırakılmamalı. TV ve bilgisayar oyunlarının diğer zararlarını bir kenara bırakırsak beyin gelişimine de olumsuz etkisi vardır. TV izlerken ve çocukların sürekli oynadıkları bilgisayar oyunlarında beyinleri pasif durumdadır. “İşlemeyen demir pas tutar.” atasözü beynimiz için de geçerlidir. Beynimizi kullanmazsak körelmektedir.

Bu durum sadece çocuklar için değil yetişkinler için de geçerlidir, fakat çocukların beyin gelişimleri daha hızlı olduğu için çocuklar daha fazla etkilenmektedir. Hatta çağımızın en sıkıntılı hastalıklarından olan Alzheimer hastalığına yakalanma riskini azaltmak için; yabancı dil öğrenmek, bulmaca çözmek, kitap okumak gibi beyni aktif tutan aktiviteler önerilmektedir.

Sürekli yaptığımız işler (TV izlemek, sohbet etmek, bisiklet sürmek, yemek yapmak v.b.) beynimizi geliştirmez, çünkü bu işleri beynimiz düşünmeden yapabilir. Araba sürmeyi yeni öğrenen birisinin beyni aktiftir. Kişi yaptığı her hareketi düşünerek yapar ve beyinde yeni nöron bağlantıları oluşur. Araba sürme konusunda ustalaştığınızda ise araba sürme işini beyin otomatik olarak yapar ve beyin pasiftir. Bu nedenle sohbet ederken, tam dikkatinizi vermeden de araba kullanabilirsiniz fakat bir şeyler ters gittiğinde -yola köpek çıkması gibi- otomatik pilottan çıkıp dikkatinizi vermeniz gerekir. Çocuklarımızın beden sağlığı ve psikolojilerine verdiğimiz önemi beyin gelişimleri için de vermeliyiz. Sonuçta bizim en önemli hazinemiz çocuklarımız, çocuklarımızın en önemli hazinesi ise beyinleri.

TATİLDE NE YAPSINLAR?

Tatilde çocuklarımız öncelikle dinlenmeli ve beyinlerini, bedenlerini ve psikolojilerine iyi gelecek faaliyetlerde bulunmalılar. Bunlar;

-Tüm öğrenciler kitap okumalı. Geleceğe, sınavlara ve beyinlerine yapabilecekleri en iyi yatırım olacaktır.

-Spor, sanat, sosyal faaliyetlere katılsınlar. Bu demek değil ki kurstan kursa koşsunlar.

-TV ve bilgisayar oyunlarına sınır konulmalı.

-Yoğun olmamakla birlikte ders tekrarı yapılabilir.

-Klasik testlerden çözmek yerine mantık muhakeme gücünü artıracak testler çözmeleri daha faydalı olacaktır.

-Birlikte zeka oyunları oynayın, eğlenceli ve faydalı. (Abalone, Mangala, Paradux, Reversi, Koridor v.b.)

- Sınav hazırlığında olan öğrenciler; 12. sınıfa geçen öğrenciler için eksikleri tamamlama ders konularını tekrar etme, denemelerle kendilerini sınama yapmaları sonucunda elde sınava bir adım önde başlayacaklarını unutmamaları gerekir.

- Özellikle 12. Sınıfa geçen öğrencilerin TYT konularını tamamlama önemli bir etken olup dönem içerisinde AYT konularına çalışma vakitlerini de böylelikle artırmış olurlar. Konuları tamamlamak daha fazla soru çözme çıkmış soruları analiz etme ve netleri artırmada etken olacaktır.

- Tatil boyunca alınan besinlere dikkat etmek, öğünleri düzenli ve zamanında yemek, kalkış ve yatış saatlerinin düzenli olmasına çalışmak ve riskli aktivitelerden sakınmak sağlık için oldukça önemlidir.

En Kötü bir plan bile plansızlıktan daha iyi olacağını asla unutmayın, Önünüze koyacağınız her hedef sizi başarıya bir adım daha yaklaştıracaktır. Bu tatilin öncelikle sağlıklı ve huzurlu geçmesi ve sonrasında size başarı getirecek nitelikte olması dileğiyle.

ÖZEL EĞİTİMDE TEKNOLOJİ DESTEKLİ EĞİTİM

Ülkemiz son yıllarda dünya genelindeki teknolojik gelişmelerden ve bu gelişmelerin eğitime yansımalarından etkilenmiştir, etkilenmemesi mümkün görünmemektedir. Eğitimde teknoloji kullanımı öğretmen aile, öğrenci ve okul yöneticilerinin yaklaşımlarını, görev ve sorumluluklarını değiştirecektir. Özel gereksinimli bireylerin eğitiminde kullanılması planlanan teknolojilerin ise birçok süzgeçten geçirilerek kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Özel gereksinime ihtiyaç duyan bireylerin normal öğrenen bireyler ile aynı müfredattan yararlanmaları, en az sınırlandırılmış eğitim ortamlarında yüksek seviyede bağımsız olmaları temel noktadır. Bu sürecin en başından itibaren teknolojilerin kullanımı ve rolü büyüktür. Bu teknolojiler ise özel gereksinimli bireylere sunulacak öğretimi onlara uyarlamak, bireyselleştirmek, bağımsızlıklarını en üst düzeye çıkarmak ve yaşamlarını kolaylaştırmak için kullanılan her türlü araç, gereç, program ve yöntemlerdir. Teknoloji kullanımında en büyük rol öğretmenlere düşmektedir. Öğretmenler teknoloji kullanımında işbirliğinin temelini oluşturup yararlı hale getirebilir.

1. Özel Eğitimde Teknoloji Kullanımının Avantajları ve Dezavantajları

Eğitim süreçlerinde teknoloji kullanımı vazgeçilmez bir hal almasının yanında tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Hassas olan noktanın eğitimde kullanılmaya karar verilen teknolojinin öğretme-öğrenme süreçlerini kolaylaştırması ve ortaya çıkabilecek sorunları çözebilmesi olmalıdır. Özel eğitimde teknoloji kullanımı ek olarak bireyin yaşamında bağımsızlaşmasına katkı sağlamalıdır. Özel eğitimde yardımcı teknolojiler ve öğretim teknolojileri bir arada ve/veya tek olarak kullanılmaktadır.

1.1 Özel Eğitimde Teknoloji Kullanımının Avantajları

Özel eğitimde teknoloji kullanımının öğrenciye, aileye, öğretmene ve sınıf ortamının olumlu hale getirilmesine faydaları vardır.

- ◆ Yardımcı teknolojiler özel gereksinimli bireyin işlevselliğini artırır, sürekliliğini sağlar ve geliştirir
- ◆ Yardımcı teknolojiler bireyin yetersizlik türüne göre becerilerini destekler, geliştirir ve bilgiye ulaşma hızına katkı sağlar
- ◆ İfade edici dil becerilerinde problem yaşayan bireylere farklı alternatifler sunar
- ◆ Kullandığımız teknoloji bireyin hızına göre ayarlanabilir, örneğin dijital bir kitap okunuyorsa özel gereksinimli bireyin ihtiyacına göre belirli yerlerde durdurulabilir, geri gidebilir veya belirli noktaları odaklayıp büyütüp küçültebiliriz
- ◆ Kullanılan teknolojiler aracılığı ile özel gereksinimli bireyler akranları ile aynı ortamlarda iletişim halinde olmalarını artırır, adapte olmalarına yardımcı olarak aynı müfredattan yararlanmalarına katkı sağlar
- ◆ Görsel, işitsel ve dokunsal alanları kapsayan çok yönlü etkileşim fırsatı sunar
- ◆ Zenginleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturur
- ◆ Kullanılan teknolojiler özel gereksinimli bireyin başka birine ihtiyaç duymadan eğitim için gerekli kaynaklara ulaşmasını sağlar, okulda, evde işte veya sosyal yaşantısında öğrenme ile ilgili bağımsızlaşmasına yardımcı olur
- ◆ Bilgiye ulaşmada, bilginin öğrenciye aktarılmasında ve öğrenci zihninde bilginin yapılandırılmasında zamandan tasarruf edilmesini sağlar, bu durumda öğretmenin öğrencisi ile birebir ilgileceği zaman da artmış olur

2.1 Özel Eğitimde Teknoloji Kullanımının Dezavantajları

- ◆ Kullanılacak teknolojinin eğitim ortamlarına entegrasyonu iyi ve planlı bir şekilde yapılmazsa kullanılabilirliğini olumsuz etkileyebilir
- ◆ Kullanılan teknolojilerde hızlı gelişme ve değişim vardır, bu durum kullanıcılara güncelleme sorunları oluşturabilir
- ◆ Normal gelişim ve özel gereksinimli bireylerin ortak kullanımına uygun olacak teknolojilerin olmaması bireysel farklılıklara hitap etmeyebilir
- ◆ Kullanılan teknolojilerde arızalar olabilir giderilmesi zaman kaybına neden olabilir
- ◆ Bazı teknolojiler yüksek güvenlik önlemleri almayı gerektirir, fazladan eleman bulundurmaya zorunlu tutabilir
- ◆ Öğretmen, öğrenci ve aile açısından bağımlılık yaratabilir
- ◆ Teknolojiler maliyeti yüksek olabilir, okul aile ve öğretmeni zorlayabilir, bazı kesimler ulaşabilirken bazı kesimler ulaşamayabilir fırsat eşitsizliğine sebep olabilir

2. Türkiye’deki Özel Gereksinimli Bireylerin Eğitim Ortamlarında Mevcut Teknoloji Uygulamaları

Ülkemizde özel gereksinimli bireylerin eğitim ortamlarında teknoloji kullanımı önerilmekte ve ilgili bakanlık ile desteklenmekte. Öğretimin çeşitli basamaklarında ve yetersizlik türüne göre yararlanılan teknoloji uygulamalar bulunmaktadır. Her öğrencinin veya her kurumun bu uygulamalara ne kadarına ulaştığı yönünde araştırmaların yapılması ve fırsat eşitsizliklerin giderilmesi önemli bir noktadır.

2.1 Özel Eğitimde Kullanılan Teknoloji Grupları

- ◆ Pozisyon verici teknolojiler
- ◆ Hareket becerisini destekleyici teknolojiler
- ◆ Dil ve iletişimde kullanılan alternatif yöntem oluşturan teknolojiler
- ◆ Bilgisayar destekli teknolojiler
- ◆ Uyarlanması yapılmış oyunlar ve oyuncaklar
- ◆ Günlük yaşam becerileri kazanmaya yardımcı teknolojiler
- ◆ Öğretimde kullanılan yardımcı teknolojiler

2.2 Yetersizlik Türüne Göre Mevcut Olan Teknolojiler

Kaynaştırmanın her türünde, özel eğitim sınıfı, özel eğitim okulu ve/veya destek odalarında özel gereksinimli bireylerin ihtiyaçlarına göre her türlü düzenlemenin yapılmış olması esastır. Bu düzenlemelerin ilk sıralarında fiziksel olarak şartların ayarlanması gelmelidir. Burada kastedilen özel gereksinimli bireylerin oturacağı sıralardan, tahtalarına, ses sistemlerine, merdivenlere, tuvaletlerine, tutacıklara, duvar koruyucularına vb. yönelik akla gelebilecek her türlü düzenlemelerdir. Ayrıca öğretim süreçlerinde özel gereksinimli bireyin yetersizliği ve ihtiyaçları doğrultusunda gerekli uyarlamaların yapılması ve planlar doğrultusunda öğretimin yapılması gereklidir. Bu düzenlemelerde teknolojiden faydalanmak son derece önemli bir gerekliliktir. Bu öğrenciler için kullanılacak teknolojinin

belirlenmesinde asıl nokta yetersizliğin türü, öğrencinin ihtiyaçları ve bağımsızlaşmasına katkı sağlamaktır.

Görme yetersizliği olan bireylerde; büyük puntolu kitaplar, büyük puntolu yazıcılar, elektronik ortamda yazışma sistemleri, ekranı birey için okuyan uygulamalar, tablet, bilgisayar, yazılımlar, akıllı telefonlar, her türlü büyüteçler, braille uygulamaları, dokunmatik saatler vs. **İşitme yetersizliği olan bireylerde;** Alt yazı uygulamaları, işaret dili uygulamaları, bilgisayar, tablet, FM sistemi, her türlü işitme cihazları, görsel işaretleyiciler, konuşma

cihazları ve okuma cihazları vs. Otizmlili bireyler için; dil ve konuşmaya yardımcı cihazlar, tablet, bilgisayar, simülasyonlar, akıllı telefonlar, resimli etkinlik çizelgeleri vs.

Zihinsel yetersizliği olan bireyler için; Etkinlik çizelgeleri, her türlü hatırlatıcılar, sesli kitaplar, dijital kitaplar, sözcük-kelime denetleyiciler vs., **Öğrenme güçlüğü bireyler için;** Öğretimi farklılaştıran uygulamalar, dijital kitaplar, kelime işaretleyiciler, tablet, bilgisayar, yazılımlar, akıllı telefonlar vs., **Dil ve konuşma problemi olan bireyler için;** tablet, bilgisayar, ses üreten ve kaydeden cihazlar vs., **Ortopedik yetersizliği olan bireylerde;** konumlandırma teknolojileri, klavye uyarlama uygulamaları, tablet, bilgisayarlar, kontrol panelleri, hareketlendirici teknolojiler vs., **Özel yetenekli bireyler için;** WEB tabanlı içerik geliştirme ve yöntem sistemleri, artırılmış gerçeklik uygulamaları vs., gibi örnekler ülkemizde mevcut olup kullanılabilir.

3. Özel Gereksinimli Bireyler İçin Teknoloji Destekli Öğretim Uygulamalarında Öğretmenin Rolü Nedir?

Özel eğitimde teknoloji ancak etkili şekilde uygun zamanda kullanılırsa fayda sağlar. Öğretmen teknoloji kullanımında anahtar rolündedir. Öncelikle mesleğinin getirdiği alan uzmanlığı ile ilgili bilgiyi ve teknolojiyi kullanarak daha üst düzeyde öğrenme kazanımlarını gerçekleştirebilir. Ayrıca daha etkili öğrenme, daha az enerji ve daha az zaman harcayarak amaçlarını ulaşabilir.

Öğretmenin eğitimde teknoloji kullanabilmesi için sahip olması gerekli yeterlilikler;

- ◆ Teknoloji bilgisi
- ◆ Alan uzmanlığı (Özel gereksinimli bireyler / Özel eğitim/ ilgili akademik alanlar)
- ◆ Pedagoji bilgisi
- ◆ Teknolojik/pedagojik/alan bilgisi (3 bilgiyi kesiştirme, birleştirebilme, birbirinden yararlanabilme yeterliliği)

Özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin teknoloji kullanımının gerekliliği ile ilgili fikir birliğine sahip olduğu birçok araştırma ile ortaya konulduğu söylenebilir. Fakat özel eğitim alanında çalışan öğretmenlerin teknoloji kullanım bilgilerinin yetersizliği ve kullanılacak teknolojilerin maliyetli olmasından dolayı

yeterince faydalanamadıkları da ortaya konulmuştur.

Teknolojinin uygulayıcısı olan öğretmenler için önerileri

- ◆ Özel eğitim ve özel eğitimde kullanılan teknolojilerle ilgili güncel bilgilerden haberdar olmalı, araştırmalı
- ◆ Çalıştığı okulda sınıf donanımlarını değerlendirebilmeli, okul yönetimi ile etkili iletişimi kurabilmeli
- ◆ Öğretmenler hangi teknolojiyi kullanacağına karar verme sürecinde özel gereksinimi olan çocukların ihtiyaçlarını dikkate almalı, iyi bir analiz yapmalı
- ◆ Seçilecek teknoloji özel gereksinimli birey için işlevsel olmasına muhakkak dikkat etmeli, gerekirse başka uzmanlık alanları ile işbirliği yapmalı teknoloji öğretim planını oluşturabilmeli
- ◆ Öğretmen çalıştığı kurumun BEP biriminde teknoloji kullanımını ele almalı, gerektiğinde işbirliğini sağlayabilmeli
- ◆ Teknoloji kullanımında süreç içinde dinamik olarak veri toplamalı, değerlendirmeli ve bu sonuçlar doğrultusunda planlarını gözden geçirmeli
- ◆ Öğretmen çalıştığı kurumda personel, aile ve çocukla ilgili tüm kişilerin farkındalık oluşturmak için ihtiyaçları belirleyip gerekirse eğitimler planlayabilmeli

**ŞEBİNKARAHİSAR
REHBERLİK
VE
ARAŞTIRMA
MERKEZİ**

**SOSYAL
MEDYA**

HESAPLARIMIZ: İNSTAGRAM: @sebinkarahisarram
TWİTTER : @RamSebin
FACEBOOK : Sebinkarahisar Ram
YOUTUBE : Sebinkarahisar Ram

İLETİŞİM

BİLGİLERİMİZ: TELEFON : 0454 711 40 61
MAİL : 965284@meb.k12.tr
FAX : 0454 711 40 61
ADRES : Bülbül Mahallesi Halil
Rıfat Paşa Caddesi No14/B

